

Σκαλαθύρματα Ε. Χ. Κάσδαγλη με επίκεντρο τον ίδιο

Της ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ

ΕΚΔΟΣΗ «Σκαλόθυρμα» σημαίνει πρόχειρο λογοτεχνικό έργο, εντέλει παικνίδι. Αυτός είναι ο τίτλος του βιβλίου του Ε. Χ. Κάσδαγλη, που κυκλοφορεί την ερχόμενη εβδομάδα από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης: Σκαλαθύρματα - Για την τυπογραφία, τη λογοτεχνία, τη φωτογραφία, τη χαρακτική, τη ζωγραφική.

Πρόκειται για κείμενα που αποτελούν «αφήγημα σε επάλληλους κύκλους, με επίκεντρο όμως, τούτη τη φορά, τον ίδιο τον Ε. Χ. Κάσδαγλη. Η αυτοπροσωπογραφία, μολονότι σε δεύτερο πλάνο, σχηματίζεται τώρα διασπασμένη, με καθαρότερο περιγράμμα και πιο γεμάτη (...) Τυπογραφία, λογοτεχνία, φωτογραφία, χαρακτική και ζωγραφική, οι πέντε ενότητες στις οποίες, σύμφωνα με την εκδοτική βούληση του συγγραφέα, κατατάσσονται στα περιεχόμενα του τόμου, δεν στομάζουν απλώς τα «ενδιαφέροντα» του Κάσδαγλη· ορίζουν συνάμα τον γεωμετρικό τόπο προς τον οποίο συγκλίνουν οι επιμέρους γνώσεις και δεξιότητες του λόγιου επιμελητή, σχηματίζοντας εντέλει τον συμπαγή πυρήνα της ευαισθησίας, της παιδείας και της διανοητικής του περιέργειας», γράφει στο επίμετρο ο διευθυντής του ΜΙΕΤ Διονύσιος Καψάλης.

Δεκαπέντε κείμενα απαρτίζουν τον τόμο, τα οποία είχε επιλέξει ο ίδιος ο Κάσδαγλης πριν πεθάνει. Όλα δημοσιευμένα, πολλά από αυτά στην «Κ»,

Ο Ε. Χ. Κάσδαγλης.

εκτός από το κείμενο για τον Κύπριο χαρακτή Τηλέμαχο Κάνθο.

Ανάμεσα στα χαρτιά του Ε. Χ. Κάσδαγλη βρέθηκε κι ένα ακόμα χειρόγραφο με τον τίτλο «Απόλογος απόμαχου διορθωτή»: «Δεν αποζητήσα πολλές χαρές. Αρκέστηκα στον περιορισμένο χώρο ενός βιβλίου. Όχι πάντα τον ίδιο. Το βιβλίο άλλαζε, στα στοιχεία, το μέγεθος, σχήμα 80 ή 160, άλλαζε και το περιεχόμενο. Αλλά εγώ είχα πάντα να παλαίψω με το άσπρο και το λευκό [sic], και μέσα στις σελίδες του ν' ανακαλύψω τον κόσμο κι ίσως τον εαυτό μου».

Σχεδόν 30 χρόνια ήταν διευθυντής του ΜΙΕΤ ο Ε. Χ. Κάσδαγλης. Στο διάστημα αυτό επιμελήθηκε προσωπικά

πολλές από τις εκδόσεις του Ιδρύματος. Η τυπογραφία και οι διαδρομές της τον απασχολούσαν πάντα. Επιλέγουμε να προδημοσιεύσουμε ένα απόσπασμα από το κείμενο «Αναδρομή στα παλιά τυπογραφεία της Αθήνας».

«Είμαι κι εγώ ένας εργάτης στη δούλεψη του Γουτεμβέργιου, που πέρασε ατέλειωτες ώρες σε σκοτεινά υπόγεια ή μισοφωτισμένα πατάρια, σκυμμένος απάνω σε δοκίμια που δεν είχαν ακόμα στεγνώσει, ή όρθιος δίπλα στον στοιχειοθέτη καθοδηγώντας τον να κάνει τούτη ή την άλλη διόρθωση, κι εκείνος μάζευε από την ξύλινη κάσα τα στοιχεία κι άλλαζε με το τσιμπιδάκι τα λαθεμένα, με χέρια μαυρισμένα από το μελάνι και πλειμόνια γεμάτα αντιμόνιο. Και το αφεντικό να φωνάζει να πάω μέσα στο γραφείο του να δουλέψω, τάχα για να ξεσταθώ πλάι στη σόμπα, πραγματικά όμως για ν' αφάσω πίσω τους εργάτες να κάνουν κι εκείνοι τη δουλειά τους. Γι' αυτά τα τυπογραφεία θα σας μιλήσω». Και μιλάει για πολλά τυπογραφεία, για πολλούς τυπογράφους: τους αδελφούς Ρόδη, τους αδελφούς Πεκλιβανίδη, τον Μηνά Μυρτίδη, τους αδελφούς Κλεισιούνη, τον Γιώργο Αργυρόπουλο, κ. ά. «Κάποτε θα πρέπει ο κατάλογος να συμπληρωθεί και να γίνει αναλυτικότερος. Και να εξαρθεί κριτικά η προσφορά του καθενός στη διατήρηση και την ανάπτυξη της υψηλής τέχνης που εξακολουθεί να είναι η τυπογραφία».

Κείμενα για όψεις της τέχνης, από έναν άνθρωπο που τις υπηρέτησε.